

Briuselis, 2018 11 21
COM(2018) 759 final

Rekomendacija

TARYBOS REKOMENDACIJA

dėl euro zonos ekonominės politikos

{SWD(2018) 467 final}

Rekomendacija

TARYBOS REKOMENDACIJA

dėl euro zonos ekonominės politikos

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 136 straipsnį kartu su 121 straipsnio 2 dalimi,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo¹, ypač į jo 5 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdama į 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo², ypač į jo 6 straipsnio 1 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadą,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

- (1) prasideda šešti nepertraukiamo euro zonos ekonomikos augimo metai ir neigiamas gamybos apimtys atotrūkis mažėja, tačiau didėja rizika, kad rezultatai bus prastesni, nei prognozuojama, o ekonomikos augimas bus nuosaikus. Potencialus augimas išlieka gerokai mažesnis nei prieš krizę, o skirtumai tarp šalių nemažėja dėl labai skirtingo valstybių narių ekonominio atsparumo. Realiojo darbo užmokesčio augimas tebėra nuosaikus ir kol kas atsilieka nuo našumo pokyčių. Nominalaus darbo užmokesčio augimas ir grynoji infliacija didėja nuolat augant užimtumui, tačiau kai kuriose valstybėse narėse vis dar nepakankamai panaudojama darbo jėga arba egzistuoja didelis nedarbas. Per pastaruosius penkerius metus euro zonoje susidarė didelis einamosios sąskaitos perteklius, siejamas su euro zonos eksporto dinamika ir geresne konkurencine padėtimi, nors šalių skirtumai išorės lygmeniu tebėra dideli. Valstybės narės, kurių išorės deficitas ilgą laiką buvo didelis, vis dar turi dideles neigiamas grynąsias tarptautinių investicijų pozicijas, kurios daro jas pažeidžiamas, nes tokios pozicijos paprastai susijusios su didelėmis privačiojo arba valdžios sektoriaus skolos sankaupomis. Siekiant sėkmingai atkurti pusiausvyrą euro zonoje, būtinas tinkamas finansinio įsiskolinimo mažinimo tempas, palanki augimo ir

¹ OL L 209, 1997 8 2, p. 1.

² OL L 306, 2011 11 23, p. 25.

infliacijos aplinka ir tęsiamos našumui didinti skirtos reformos³. Taip pat svarbi palanki paklausos dinamika, o didelį perteklių turinčios šalys taip pat prisidėtų prie pusiausvyros atkūrimo, stiprindamos sąlygas, palaikančias darbo užmokesčio augimą, taip pat viešąsias ir privačiąsias investicijas;

- (2) norint padidinti ilgalaikio augimo potencialą ir įveikti nacionalinius ir regioninius skirtumus, reikia toliau kelti darbo jėgos dalyvavimo lygį, vykdyti augimą skatinančias struktūrines reformas ir investuoti į materialųjį ir nematerialųjį turtą, kad didėtų našumas ir inovacijos, ypač tose valstybėse narėse, kuriose šie rodikliai yra akivaizdžiai mažesni už euro zonos vidurkį. Tai svarbu siekiant stiprinti ekonominę, socialinę ir teritorinę sanglaudą euro zonoje;
- (3) siekiant užtikrinti stabilų ir tvarų ekonomikos augimą, itin svarbus makroekonominės politikos (įskaitant pinigų, fiskalinę ir struktūrinę politiką) priemonių derinio euro zonoje nuoseklumas ir pusiausvyra. Pastaraisiais metais Europos Centrinis Bankas ėmėsi netradicinių pinigų politikos priemonių, kad infliacija vėl pasiektų vidutinės trukmės infliacijos tikslą ir kartu būtų skatinamas ekonomikos augimas ir darbo vietų kūrimas. Atsižvelgiant į tai, kad pinigų politika laipsniškai normalizuojama, reikia laikytis tinkamai diferencijuotos fiskalinės politikos ir sutelkti dėmesį į struktūrines reformas, kad trumpuoju ir ilguoju laikotarpiais būtų toliau remiamas ekonomikos augimas;
- (4) siekiant stiprinti euro zonos ir jos valstybių narių fiskalinį tvarumą, reikia diferencijuoti nacionalinę politiką visapusiškai laikantis Stabilumo ir augimo pakto ir atsižvelgti į fiskalinio manevravimo galimybę. Nacionalinės fiskalinės politikos koordinavimas pagal bendras fiskalines taisykles yra būtinas tinkamam ekonominės ir pinigų sąjungos (EPS) veikimui. Bendromis fiskalinėmis taisyklėmis siekiama užtikrinti skolos tvarumą nacionaliniu lygmeniu, kartu suteikiant makroekonominio stabilizavimo galimybių. Euro zonos fiskalinės politikos kryptis 2015–2018 m. apskritai buvo iš esmės neutrali ir remiantis Komisijos prognoze numatoma, kad 2019 m. ji taps šiek tiek ekspansinė, nepaisant to, kad gamyba viršija potencialą. Fiskalinių rezervų atkūrimas yra ypač svarbus valstybėse narėse, kuriose valstybės skola vis dar didelė. Tai taip pat sumažintų jų pažeidžiamumą sukrėtimų atveju ir per kitą nuosmukį sudarytų sąlygas automatinio stabilizavimo priemonių veikimui. Padidinus viešąsias investicijas, ypač fiskalinio manevravimo galimybių turinčiose valstybėse narėse, būtų remiamas ekonomikos augimas ir perbalansavimas;
- (5) fiskalinės struktūrinės reformos tebėra labai svarbios didinant fiskalinį tvarumą ir stiprinant ekonomikos augimo potencialą. Geriau veikiančios nacionalinės fiskalinės sistemos, tinkamai vykdomos išlaidų peržiūros ir veiksmingi bei skaidrūs viešieji pirkimai gali padidinti viešųjų išlaidų veiksmingumą ir efektyvumą bei fiskalinės politikos patikimumą. Patobulinus nacionalinių biudžetų (tiek pajamų, tiek išlaidų dalies) struktūrą, be kita ko, nukreipiant išteklius į investicijas, padidėtų valstybių biudžetų poveikis augimui, o ilguoju laikotarpiu išaugtų našumas. Siekiant padidinti mokesčių sistemų efektyvumą ir teisingumą, labai svarbu jas supaprastinti ir modernizuoti, taip pat kovoti su mokestiniu sukčiavimu, mokesčių slėpimu ir vengimu taikant kovos su agresyviu mokesčių planavimu priemones. Kad gerėtų verslo aplinka ir euro zonos bei valstybių narių ekonominis atsparumas, labai svarbu užtikrinti, kad mokesčių sistemos būtų palankios bendrosios rinkos stiprinimui ir skatintų įmonių

³

Europos Komisija (2018 m.), 2019 m. įspėjimo mechanizmo ataskaita.

tarpusavio konkurenciją. Siekti šio tikslo labai padėtų bendra konsoliduotoji pelno mokesčio bazė;

- (6) svarbūs euro zonos valstybių narių ekonominį atsparumą lemiantys veiksniai yra struktūrinės ir institucinės darbo ir produktų rinkų savybės ir gerai veikiančios viešojo administravimo institucijos. Atsparios ekonominės struktūros užkerta kelią sukrėtimams, turintiems didelį ilgalaikį poveikį pajamoms ir darbo jėgos pasiūlai. Tai gali padėti vykdyti pinigų politiką ir riboti skirtumus, sudarant sąlygas tvariam ir integraciniam augimui. Geresnis struktūrinių reformų, visų pirma nurodytųjų konkrečioms šalims skirtose rekomendacijose, koordinavimas ir įgyvendinimas gali sukelti teigiamą šalutinį poveikį valstybėse narėse ir sustiprinti teigiamą tų reformų poveikį visoje euro zonoje. Reformomis, kuriomis didinama konkurencija produktų rinkose, skatinamas efektyvus išteklių naudojimas ir gerinama verslo aplinka bei institucijų (įskaitant veiksmingą teisingumo sistemą) kokybė, skatinamas euro zonos ir valstybių narių ekonominis atsparumas. Bendroji rinka vis dar turi didelį neišnaudotą potencialą ir būtina siekti jį kuo geriau išnaudoti, ypač finansinių paslaugų, skaitmeninės veiklos, energetikos ir transporto srityse, užtikrinant teisės aktų įgyvendinimą laiku ir geresnį jų vykdymo užtikrinimą;
- (7) Europos socialinių teisių ramsčio dokumente išdėstyta dvidešimt principų, kuriais siekiama puoselėti lygias galimybes, galimybes įsidarbinti, sąžiningas darbo sąlygas, socialinę apsaugą ir įtrauktį. Reformos, kuriomis skatinamas dalyvavimas darbo rinkoje, palaikomas asmenų statuso darbo rinkoje keitimas ir mažinama jos segmentacija, gali padėti skatinti augimą, ekonominį atsparumą ir automatinį stabilizavimą, mažinti nelygybę ir padėti įveikti kintančios ekonomikos iššūkius. Individualizuota parama ieškantiems darbo, besimokantiems ir persikvalifikuojantiems asmenims gali veiksmingai ir laiku paskatinti jų aktyvumą. Prieiga prie aukštos kokybės švietimo ir mokymo yra gyvybiškai svarbi ir reikalauja tinkamų investicijų į žmogiškąjį kapitalą ir įgūdžius, visų pirma kalbant apie žemesnės kvalifikacijos darbuotojus. Tokios reformos ir investicijos didina galimybes įsidarbinti, inovacijas, našumą ir darbo užmokestį vidutinės trukmės ir ilgalaikiu laikotarpiu, didindamos euro zonos ekonominį atsparumą ir skatindamos socialinę įtrauktį bei judumą valstybėse narėse ir visoje euro zonoje. Euro zonoje mokesčių našta palyginti didelė ir daugiausia tenka darbo jėgai; perėjimas nuo darbo jėgos apmokestinimo prie mažesnį žalingą poveikį augimui turinčių apmokestinimo bazių, kaip antai nuosavybės, vartojimo ar aplinkosaugos mokesčių, galėtų sustiprinti darbo jėgos pasiūlą ir paklausą. Užimtumo apsaugos teisės aktuose turi būti numatytos sąžiningos ir deramos darbo sąlygos visiems darbuotojams, ypač atsižvelgiant į atsirandančias naujas užimtumo formas ir naujų rūšių sutartis, kurios suteikia naujų galimybių, bet taip pat kelia spęstinių uždavinių, susijusių su darbo vietos garantijomis ir socialine apsauga. Veiksmingos ir tvarios socialinės apsaugos sistemos taip pat labai svarbios siekiant užtikrinti pakankamas pajamas ir galimybę gauti kokybiškas paslaugas. Be to, siekiant skatinti dalyvavimą darbo rinkoje, esminis vaidmuo tenka pensijų reformoms ir profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyros politikai. Nebūtinai profesinio, sektoriaus ir geografinio judumo apribojimai gali trukdyti persikirstyti išteklius valstybėse narėse ir visoje euro zonoje. Labai svarbu, kad įgyvendinant užimtumo, socialines ir susijusias ekonomines reformas dalyvautų socialiniai partneriai;
- (8) nors po krizės euro zonos finansų sektoriaus atsparumas sustiprėjo, vis dar reikia spręsti pažeidžiamumo problemą. Privačiojo sektoriaus skola išlieka didelė, o mokesčių sistemose vis dar išlieka įsiskolinimui palankus mokestinis iškraipymas. Gerokai padidinus vyriausybės obligacijų pelningumą kyla pavojus, kad sumažės

bankų kapitalas ir neigiamas šalutinis poveikis pasijus visoje euro zonoje. Bankų pelningumui spaudimą toliau daro poreikis pritaikyti bankų verslo modelius, žemos palūkanų normos ir didėjanti konkurencija su kitų formų finansavimu. Neveiksnių paskolų ir viso paskolų portfelio santykis mažėja – didesniu tempu valstybėse narėse, kuriose jų yra daugiau. Vis dėlto nacionaliniai neveiksnių paskolų rodikliai, kurie tebėra daug didesni už euro zonos vidurkį, reikalauja tolesnių pastangų. 2018 m. kovo mėn. Komisija pateikė rizikos mažinimo priemonių, kuriomis siekiama spręsti įsisenėjusias neveiksnių paskolų problemas ir vengti jų kaupimosi ateityje, rinkinį, kurį visą turėtų priimti Parlamentas ir Taryba. Siekiant baigti kurti bankų sąjungą labai svarbu iki 2018 m. pabaigos priimti 2016 m. lapkričio mėn. priemonių bankų sektoriuje rinkinį, kad įgyvendinant tarptautiniu mastu sutartas normas dėl kapitalo rezervų ir likvidumo bankuose būtų toliau mažinama rizika. Po sunkių kovos su pinigų plovimu taisyklių pažeidimų Komisija pasiūlė sustiprinti Europos bankininkystės instituciją ir bendradarbiavimą priežiūros srityje, kad būtų padidintas šios srities reguliavimo sistemos veiksmingumas. Didelė pažanga padaryta kuriant bankų sąjungą, tačiau ji dar nebaigta kurti. Tai, kad nėra bendros indėlių garantijų sistemos ir Bendro pertvarkymo fondo bendros finansinio stabilumo stiprinimo priemonės, menkina bankų sąjungos galimybes nutraukti bankų sąsają su valstybėmis;

- (9) siekiant sustiprinti EPS struktūrą reikia pirmumo tvarka baigti kurti bankų sąjungą ir kapitalo rinkų sąjungą, tačiau taip pat imtis veiksmų dėl visų Komisijos parengto EPS veiksmų plano laikotarpiui iki 2024 m. elementų. Turint omenyje bendrą pinigų politiką ir decentralizuotą fiskalinę politiką, reikia labiau dalintis rizika, atsižvelgiant į pažangą, padarytą mažinant riziką. 2017 m. gruodžio mėn. ir 2018 m. gegužės mėn. Komisija paskelbė pasiūlymų rinkinius, kuriais nustatomi tolesni EPS užbaigimo veiksmai, įskaitant Europos investicijų stabilizavimo priemonę ir Reformų rėmimo programą (siūlomą pagal daugiametę finansinę programą). Pasiūlymai grindžiami 2017 m. gegužės mėn. diskusijoms skirtu dokumentu dėl EPS stiprinimo ir 2015 m. birželio mėn. Penkių pirmininkų pranešimu. Atsižvelgiant į 2018 m. birželio mėn. euro zonos finansų ministrų susitarimą, reikia priimti politinius sprendimus ir imtis konkrečių veiksmų dėl bankų sąjungos, be kita ko, pradėti politines derybas dėl Europos indėlių garantijų sistemos ir toliau stiprinti Europos stabilumo mechanizmą, kuris vadovų sutarimu turėtų tapti Bendro pertvarkymo fondo finansinio stabilumo stiprinimo priemone. Visos šios reformos padės sustiprinti tarptautinį euro vaidmenį, kad jis labiau atitiktų euro zonos ekonominę ir finansinę svarbą pasaulyje. Svarbu, kad apie jas būtų atvirai ir skaidriai kalbama su euro zonai nepriklausančiomis valstybėmis narėmis;
- (10) dėl šios rekomendacijos užimtumo ir socialinių aspektų konsultuotasi su Užimtumo komitetu ir Socialinės apsaugos komitetu,

REKOMENDUOJA euro zonos valstybėms narėms 2019–2020 m. laikotarpiu atskirai ir kartu imtis šių veiksmų Euro grupėje:

1. Stiprinti bendrąją rinką, gerinti verslo aplinką ir vykdyti ekonominę atsparumą didinančias produktų ir paslaugų rinkos reformas. Mažinti išorės skolą ir vykdyti reformas, kuriomis būtų didinamas našumas euro zonos valstybėse narėse, kuriose susidaręs einamosios sąskaitos deficitas, ir stiprinti darbo užmokesčio augimą skatinančias sąlygas, atsižvelgiant į socialinių partnerių vaidmenį, ir įgyvendinti investicijas skatinančias priemones euro zonos valstybėse narėse, kuriose susidaręs didelis einamosios sąskaitos perteklius.

2. Atkurti fiskalinius rezervus euro zonos šalyse, kuriose valstybės skolos lygis aukštas, remti viešąsias ir privačiąsias investicijas ir gerinti viešųjų finansų kokybę ir struktūrą visose šalyse.
3. Perkelti dalį mokesčių naštos nuo darbo jėgos ir stiprinti švietimo sistemas ir investicijas į įgūdžius, taip pat didinti aktyvios darbo rinkos politikos, kuria remiamas judėjimas darbo rinkoje, veiksmingumą. Spręsti darbo rinkos segmentacijos problemą ir užtikrinti tinkamas socialinės apsaugos sistemas visoje euro zonoje.
4. Užtikrinti Bendro pertvarkymo fondo finansinio stabilumo stiprinimo priemonės veikimą, sukurti Europos indėlių garantijų sistemą ir stiprinti Europos reguliavimo ir priežiūros sistemą. Skatinti tvarkingą didelio privačiojo sektoriaus įsiskolinimo mažinimą. Greitai sumažinti neveiksnių paskolų lygį euro zonoje ir užkirsti kelią jų kaupimuisi, be kita ko, šalinant įsiskolinimui palankų mokestinį iškraipymą.
5. Greitai padaryti pažangą baigiant kurti ekonominę ir pinigų sąjungą, taip pat siekiant sustiprinti tarptautinį euro vaidmenį, atsižvelgiant į Komisijos pasiūlymus, įskaitant pasiūlymus dėl finansų sektoriaus, taip pat dėl Reformų rėmimo programos ir Europos investicijų stabilizavimo priemonės pagal pasiūlymą dėl 2021–2027 m. daugiametės finansinės programos.

Priimta Briuselyje

*Tarybos vardu
Pirmininkas*